

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor
Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et
Divortiis, Dissertationes Tres**

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Cap. XI. An ex Prophetis locus lesa. IV. 1. pro polygamia recte allegetur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

ex corporibus inveterati morbi. Cum igitur hæc consuetudo invaluisse præcipue inter reges, ut plures uxores ducerent, de qua Josephus *Antiq. lib. xvii. Cap. 1.* (ubi etiam refert, *Herodem Antipatri filium eodem tempore novem uxores habuisse,*) coacti procul dubio sunt aliquando sacerdotes & prophetæ proprio iudicio cedere, ut eam sequerentur. Adde, quod *sacerdotes, ex quorum ore lex requiritur, recedant aliquando ab illa via, facientes, ut impingant multi in legem.* Quæ conjunguntur Mal. 11. 7. 8. Ipsos Sacerdotes in matrimonii negotio peccasse, cum Malachia comprobatur Esra cap. x.

XIV. Quæ omnia docent exempla, quid facti fuerit inter Judæos, non quid juris divini; quid Deus tunc dissimulando toleraverit & permiserit, non quid præceperit, vel approbaverit; quid regibus in usu fuerit, quorum factum veniam potius, quam imitationem meretur, non quid eis a Deo fuerit in lege præscriptum. Ahasveri & Balthasaris exempla Esth. 11. 3. seq. Dan. v. 2. 3. 23. in Scriptura quidem commemorantur, pertinent tamen ad Sectionis nostræ 11. Caput 1v. Ubi de polygamia gentilium egimus, ad quorum morem nobis non est vivendum. Estheræ autem matrimonium, cum rege Ahasvero initum esse videtur singulari providentia Dei, in gentis Iudaicæ commodum hoc dirigentis.

C A P U T X I.

An ex Prophetis locus Esa. 1v. 1. pro polygamia, recte allegetur?

Concludit Theophilus Aletheus *Thesi LXXIX.* quod, sicut in principio prophetorum librorum eximium nobis pro polygamia suppeditatum argumentum Jesa. 111. 18. (sive 1v. 1.) ita in medio & fine illorum etiam nonnulla sint, quæ ad illustrandam hanc materiam facere possint. In medio occurrere, dicit, Danielis Caput v. 2. 3. collat. cum Est. 11. 7. & Cant. vi. 1. Quæ supra a nobis examinata sunt. Restat ergo locus Jesa. 111. 18. (1v. 1.) & Malach. 11. 14. 15.

II. Ita vaticinatur Iesaias Cap. 111. 18. והחזיקו שבע נשים באיש אחד ביום ההוא לאמר לחמנו נאכל ושמלתנו נלבש רק יקרא שמך עלינו אסף חרפתנו
Apprehendent septem mulieres virum unum, tempore illo, dicendo, cibum nostrum comedemus, & vestimentum nostrum induemus; tantum-

modo vocemur de nomine tuo, aufer probrum nostrum. Quibus verbis, ut ex præcedentibus liquet, iudicium Dei, & bellicam calamitatem, miserimamque ludæorum conditionem comminatur, tempore excidii Hierosolymitani, & ruinae Judæ ac Hierosolymorum, tantamque innuit virorum paucitatem, ut mulieres plures ambituræ essent unum virum, quo tutelam ejus consequerentur. Quando dicitur שבע septem, non denotatur certus & fixus numerus, inquit R. Salomo ben Melech in *Micblal* ad hunc locum, sed pro more Scripturæ septem commemorantur, ad numerum multum significandum, quia omnes dies mundi sunt septem; sicut etiam *Levit.* xxvi. 21. *Prov.* xxiv. 16. *Zach.* iiii. 9. vox illa sumitur. Ergo שבע נשים לומר רובה רבוה septem mulieres sunt multa (vel plures) mulieres.

III. Abarbenel Commentario ad hunc locum Jefaia docet, tantam fore hominum stragem & ruinam in bello, ut multe mulieres residua maneat vidua, maritis suis privata, adeo ut apprehendant septem, id est, multe mulieres (nam numerus septenarius multitudinem significat) virum unum, dicendo panem nostrum comedemus &c. id est, אין אנונו ולא עונה שאר לא כסוח ולא עונה nos a te neque postulabimus alimentum, neque vestimentum, neque tempus statum, quemadmodum maritus ex lege (*Exod.* xxi. 10.) obligatus est hæc dare uxori suæ. Nos enim ab illis te excusamus, neque illis opus habemus, sed ut solummodo nomen tuum super nos vocetur. Tolle probrum nostrum, quia femina, qua non est maritata, sedet in probro, & communi vel publico, nec ullus est, qui ei auxilium præstet. Hic observent nostri polygamia defensores, hæc mulieres non petere matrimonium, interprete Abarbenele, cum tria illa præcipua, quæ ubique Hebræi tanquam necessarium requisitum exigunt a marito, non expectent ab ipso. Maymonides de *Connubiis* Cap. xii. §. 1. 2. Qui ducit uxorem, inquit, is huic promittat res decem, ex quibus tria ista lege sancita sunt, curatio corporis, vestitus, & statum tempus. Curatio corporis, hoc est, ejus alimentum: vestitus est, quod nomen ipsum declarat: statum vero tempus, ut consuetudine communi cum ea se conjungat: reliqua septem auctoritate Sapientum instituta. Sed quærunt tantum auxilium, tutelam, præsidium & protectionem.

IV. Addit Abarbenel, nonnullos hoc vaticinium referre ad tempora Nebucadnezaris, se vero non dubitare, secundum literalem sensum, quin hæc omnia impleta sint tempore Achasi, cum contra eum bella gessit rex Syria, & Pekachi filii Remalja regis Israelis; de hoc excidio & captivita-

privitate loqui, vult, prophetam commate 16. & seqq. Pekah enim interfecit ex Judæis centies vicies mille die uno, omnes robustos, & in captivitatem duxit Samariam ducenta millia mulierum, puerorum & puellarum, cum magna præda, qui captivi tamen ad hortationem prophetæ Obed dimissi fuerunt. Vide sis 2 Reg. xvi. 2 Paral. xxv 111. Alii vero hæc judicia ad tempora excidii per Romanos referunt. Extendi possunt ad omnia illa tempora Achasi, & sequentia, quibus omnia hæc mala perpeffi sunt Judæi, usque ad plenum refectionis tempus, quando εφθασε ἐπ' αὐτὰς ἡ ὄργη εἰς τέλος. 1 Theff. 11. 16.

V. Sermo igitur est de miseria & calamitate istorum temporum, de paucitate virorum, & fœminarum opprobrio, duraque & inusitata conditione, inhonesto plane modo, & ordine inverso maritum petentium, a quarum auctoritate viri antea pendebant, Cap. 111. 12. 16. seqq. Quamvis autem de vero matrimonio explicetur, referente ibidem Abarbenele, quod מפרשי הנצרים פירשו שהנשים יחזיקו באיש אחר כדי להוליד ממנו בנים ושעל לה אמר אסוף חרפתנו כי חרפת האשה היא היותה עקרה. *Christiani Interpretes verba illa, mulieres virum unum apprehensuras, explicant, ut ex eo filii procrearentur, & quod ideo dicat, aufer probrum nostrum: nam probrum mulieris est sterilitas.* Hoc tamen tantum narratur, plures fœminas unum virum ambituras, non vero additur, eum esse accepturas. Adde, quod Celeber. Prophetiarum *Interpres* Coccejus ad hunc locum suppediat: *Judæis videbatur, polygamiam licitam esse. Huc potuit spectare propheta. Sed & citra polygamiam illa impleri potuerunt, preparatione & voto plurium fœminarum, ut peterentur ab uno viro. Nam Romana leges non permisissent Judæis plures uxores habere. Constat tamen, quod dum sub Romanis pluribus usi sint.*

VI. Nec infrequens & insolitum est prophetis, allegoricis & obscuris verbis aliquid proponere & exaggerare, quod reipsa non impletur, licet morale per allegoriam & ænigma indicatum certissime impleatur. Denique non male responderunt antipolygami ab Ath. Vincentio citati, totam rem esse facti, non juris; non fecus ac Deut. xxvi 111. ob antegressa peccata tanta fames dicitur exoritura, ut qui paulo prius delicatissimi fuerat stomachi, suorum liberorum cadavera sit absumenturus, mulierque, secundinas suas, urgente fame, sit voratura. Quare non magis ex isto loco sequi, licitas esse plures uxores, quam ex hoc, secundinas & humana edere cadavera, quippe uterque docent, quid futurum, non

quid justum & æquum sit. Ad quæ Ath. Vincentius præter nugas nil reposuit, illa scilicet esse illicita, *polygamiam vero justam & æquam, juri nature & divino congruam, & cætera*; item *ad esum carniuum homines non nisi summa urgente necessitate devenire*. Cum hic, nisi cæcus sit, eandem videat necessitatem, viris interfectis.

CAPUT XII.

Malachie II. 13. 14. 15. 16. polygamia reprehenditur, monogamia vero commendatur.

TAndem expendendus est locus ultimus Veteris Instrumenti, quem suppeditat Prophetarum, qui Israeli perpetuam regulam fidei, legem Mosis commendat, ultimus Malachias capite II. 13. 14. 15. 16. ואה שנית תעשו ככות דמעה את מזבח יהוה בני ואנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מירכם: ואמרתם על מה על כי יהוה העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגרחה בה והיא חברתך ואשת בריתך: ולא אחר עשה ושאר רוח לו ומה האחד מבקש זרע אלהים ונשמרתם ברוחכם וכאשת נעוריך אל יבגר: כי שנא שלח אמר יהוה אלהי ישראל וכסה חמס על לבושו אמר יהוה: *Et hoc secundum facitis; operiendo lacrymis altare Domini, fletu & suspirio, adeo ut non amplius respiciat (Deus) ad munus; & benevolentia ejus recipiat oblationem e manu vestra. Dicitis autem, propter quid? propterea quod Dominus testatus est inter te & inter uxorem juventutis tue, contra quam tu perfide agis, quum illa sit socia tua, & uxor fœderata tua. Et non unus fecit, cum ipsi superesset Spiritus. Et quid unus ille? quarebat semen Dei; ideo cavete spiritui vestro, & erga uxorem juventutis tue ne perfide (quisquam) agito. Quum oderit Deus dimittere, dixit Dominus Deus Israelis, & tegat injuriam vestimento suo, dixit Dominus Zebaoth. Quare cavete spiritui vestro, ne perfide agatis.*

II. Theophilus Aletheus *Thesi LXXX.* hunc locum non de polygamia, sed de repudio, Deo displicente, agere existimat. Addit Athanasius discordiam anti-polygamorum, quod nonnulli de Abrahamo, alii de Adamo hæc verba capiant; atque iterum alii polygamie prohibitionem hinc exsculpant, alii tantum divortii. Antiquos Patres & commentatores in hunc locum, Bibliaque Ernestina, nullam polygamie, sed tantum repudii hic interdicti mentionem facere. Daphnæus Arcuarius integro capite p. 121-126. hæc verba exponens, totus in eo est, ut argumenta, quæ
contra